

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की
माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय
फैसला

०७०-CR-०५३०

मुद्दा: जबरजस्ती करणी।

परिवर्तित नाम कमला क्षेत्रीको जाहेरीले नेपाल सरकार -----१ पुनरावेदक
वादी

विरुद्ध

रूपन्देही जिल्ला, सूर्यपुरा गा.वि.स. वडा नं. ८ घर भई हाल ऐ. प्रत्यर्थी
कम्हरिया गा.वि.स. वडा नं. ६ बस्ने राजु यादव -----१ प्रतिवादी

०७०-CR-०९००

जिल्ला रूपन्देही, सूर्यपुरा गा.वि.स. वडा नं. ८ घर भई हाल ऐ. पुनरावेदक
कम्हरिया गा.वि.स. वडा नं. ६ बस्ने राजकिशोरको छोरा वर्ष ३० को प्रतिवादी
राजु यादव -----१

विरुद्ध

परिवर्तित नाम कमला क्षेत्रीको जाहेरीले नेपाल सरकार -----१ प्रत्यर्थी
वादी

शुरु तहमा फैसला गर्ने:- माननीय न्यायाधीश श्री ऊँकार उपाध्याय
रूपन्देही जिल्ला अदालत
फैसला मिति: २०६८।०८।१२

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने:- माननीय न्यायाधीश श्री ठाकुर प्रसाद शर्मा

माननीय न्यायाधीश श्री बाबुराम रेग्मी

पुनरावेदन अदालत बुटवल

पुनरावेदन अदालत बुटवलको मिति २०६९।८।५ को फैसला उपर न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९(१)(ग) बमोजिम वादी नेपाल सरकार र प्रतिवादी राजु यादवको तर्फबाट यस अदालतमा पुनरावेदन पत्र दायर भएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार छः

मिति २०६७।६।३ गतेका दिन विहान जिल्ला रुपन्देही, गोनहा गा.वि.स. वडा नं. ८ विचौवापुरमा रहेको अरहरघारीमा दिसा गर्न लाग्दा एक्कासी राजु यादव म भएको ठाउँमा आई हसियाँले ताकी बोलेमा काटिदिन्छु भनी मेरो मुखमा हातले समाई बोल्न चलन नदिई डरत्रास देखाई मेरो स्तन समाउँदै केही पर अरहरघारीमा लगी जबरजस्ती करणी गरेको हुँदा राजु यादवलाई पक्राउ गरी कानून बमोजिम कारवाही गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको कमला क्षेत्रीको जाहेरी दरखास्त।

जिल्ला रुपन्देही, गोनहा गा.वि.स. वडा नं. ८ स्थित पूर्व, उत्तर र दक्षिण राजु यादवको अरहरघारी, पश्चिम गया यादवको धान खेती यति चार किल्लाभिन्न राजु यादवको अरहरघारी रहेकोमा उक्त स्थानको पश्चिम किनारमा ५ (पाँच) वटा अरहरघारी भाँचिएको, घाँस मडारिएको, निला रंगको २ वटा चुराको टुक्रा फेला परेको भन्ने जबरजस्ती गरेको ठाउँको घटनास्थल मुचुल्का।

घटनास्थलमा फेला परेको पहिलो बुट्टा भएको निलो चुराको टुक्रा थान २ देखाउँदा देखी चिने उक्त चुरा राजु यादवले मलाई जबरजस्ती करणी गर्दा घटनास्थलमा फुटेको हो भन्ने कमला क्षेत्रीले गरेको सनाखत कागज।

कमला क्षेत्रीको स्वास्थ्य परीक्षण गर्दा करणी भएको देखिएको भन्ने परीक्षण प्रतिवेदन।

मिति २०६७।६।३ गतेको विहान अं. ९.३० बजेको समयमा मेरो सहोदर बहिनी कमला क्षेत्री दिसा गर्न भनी गएकीमा रुदै आएकी, निजले लगाएको कपडामा माटो लागेको, हातमा लगाएको चुरा फुटेकोले निजलाई सोध्दा राजु यादवले करणी गर्‍यो भनिन्। उक्त दिन राजु यादवले बहिनी कमला क्षेत्रीलाई दिसा गर्न गएको अवस्थामा हसियाँले ताकी बोल्न चलन नदिई डरत्रासमा पारी जबरजस्ती गरेको हुँदा निजलाई कानून बमोजिम कारवाही गरीपाउँ भन्ने व्यहोराको एकै मिलानको कृष्णा थापा र प्रसाद थापा मगरले गरेको बयान।

वारदात पश्चात फरार रहेका प्रतिवादी राजु यादवको खोजतलास गर्दा निज फेला नपरेको भन्ने प्रहरी प्रतिवेदन।

मिति २०६७।६।३ गतेका दिन विहान जिल्ला रुपन्देही, गोनहा गा.वि.स. वडा नं. ८ विचौवापुर स्थित अरहरघारीमा राजु यादवले कमला क्षेत्रीलाई निजको इच्छा विपरीत करणी गरेका हुन् भन्ने समेत व्यहोराको वस्तुस्थिति मुचुल्का।

प्रतिवादी राजु यादवले पीडित जाहेवाली १४ वर्षकी नाम परिवर्तित कमला क्षेत्रीलाई जबरजस्ती करणी गरी मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको १ र ३ नं. को देहाय ३ नं. बमोजिमको कसूर गरेकाले सो कसूरमा निजलाई सोही महलको ३ नं. को देहाय ३ नं. बमोजिम सजाय गरी सोही महलको १० नं. बमोजिम क्षतिपूर्ति भराई पाउन मागदाबी लिई फरार प्रतिवादी राजु यादवको नाउँमा सम्मानित अदालतबाटै कानून बमोजिम म्याद जारी गरी पाउन अनुरोध गर्दै सक्कलै मिसिल सहित यसै अभियोगपत्रसाथ प्रस्तुत गरिएको छ भन्ने समेत व्यहोराको वादी नेपाल सरकारको अभियोगपत्र।

जाहेरवाला कमला क्षेत्रीले मेरो उमेर १७ वर्ष भयो। मिति २०६७।६।३ गतेमा जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा दिएको जाहेरी दरखास्त मैले नै दिएको हो। उक्त जाहेरी दरखास्त मैले नपढी दस्तखत गर्न लगाएकोले सहीछाप गरी दिएको हुँ। जाहेरी दरखास्तमा के व्यहोरा थियो थाहा भएन भनी जाहेरवाली कमला क्षेत्रीले शुरू अदालतमा गरेको बकपत्र।

प्रहरीमा कागज गर्ने प्रसाद थापाले प्रतिवादी राजु यादवले कमला क्षेत्रीलाई पहिला गाउँलेले करणी गरेको हो भन्थे पछि हैन भनेका हुन निजले के गरे थाहा भएन साथै निजले कमला क्षेत्रीलाई करणी गरेको भनी गाउँलेले घटना भएको समयमा भनेका थिए तर होइन रहेछ भनी शुरू अदालतमा बकपत्र गरेको कागज मिसिल सामेल रहेको।

मैले जाहेरवालीलाई जबरजस्ती करणी गरेको होइन। मिति २०६७।४।५ गते नै म दिल्लीमा नोकरी गर्न गएको थिएँ। वारदात भयो भनिएको दिन म भारतमा थिएँ। घरमा आउँदा तिमीलाई यस्तो आरोप लागेको छ भनी गाउँलेले भनेर थाहा पाएको हुँ। म निर्दोष छु भन्ने व्यहोराको प्रतिवादी राजु यादवले शुरू अदालतमा गरेको बयान।

प्रतिवादीका साक्षी छोटेलाल मल्लाहले घटना भएको समयमा प्रतिवादी राजु यादव नेपालमा नै नभएकोले जबरजस्ती करणी गर्ने कुरै भएन भनी शुरू अदालतमा गरेको बकपत्र मिसिल सामेल रहेको।

यसमा प्रतिवादी राजु यादव आरोपित कसूरमा इन्कार रही अदालतमा बयान गरेको, प्रतिवादी उपर मौकामा किटानी जाहेरी परेको भएपनि पीडितले अदालतमा बकपत्र गर्दा प्रतिवादीले आफूलाई जबरजस्ती करणी नगरेको, मौकाको जाहेरीमा आफू अनभिज्ञ रहेको भनी लेखाइदिएको र मौकामा कागज गर्ने प्रसाद थापाले पनि प्रतिवादीको इन्कारी बयानलाई समर्थन हुने गरी अदालतमा बकपत्र गरेकोले प्रतिवादी कसूरदार हुन् भन्न मिल्ने स्वतन्त्र र तथ्ययुक्त प्रमाणको अभावमा प्रतिवादी राजु यादवले आरोपित कसूरबाट सफाई पाउने ठहर्छ भनी शुरु रुपन्देही जिल्ला अदालतले मिति २०६८।८।१२ मा गरेको फैसला।

शुरु रुपन्देही जिल्ला अदालतको फैसलामा चित्त बुझेन। पीडित जाहेरवालीले अदालतमा बकपत्र गर्दा प्रतिवादीले जबरजस्ती करणी गरेको होइन भनी भनेतापनि निजको शारीरिक परीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा पीडित जाहेरवालीले अन्यथा भन्न सकेकी छैनन्। जाहेरीको व्यहोरा, घटनास्थल प्रकृति मुचुल्का र शारीरिक परीक्षण प्रतिवेदनबाट अभियोग दाबी पुष्टि भैरहेको स्थितिमा प्रतिवादीलाई सफाई दिएको शुरु फैसला त्रुटिपूर्ण भएकोले सो फैसला बदर गरी प्रतिवादीलाई अभियोगदावी बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर।

यसमा पीडितको स्वास्थ्य परीक्षण हुँदा परीक्षणकर्ताले This lady had penetrating sexual intercourse भन्ने उल्लेख गरेको, vaginal swab परीक्षणमा sperm भेटिएको, पीडितले किटानी जाहेरी दिएको अवस्था हुँदाहुँदै प्रतिवादीलाई सफाई दिने गरी भएको फैसला फरक पर्न सक्ने हुँदा छलफलको लागि मुलुकी ऐन, अदालती बन्दोबस्तको २०२ नं. एवं पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ को नियम ४७ बमोजिम प्रत्यर्थी झिकाई उपस्थित भए वा म्याद नाघेपछि नियमानुसार गरी पेश गर्नु भन्ने यस अदालतको मिति २०६९।५।१७।१ को आदेश।

यसमा मिसिल संलग्न कागजातहरुबाट प्रतिवादी राजु यादवले जाहेरवालीलाई जबरजस्ती गरेको देखिँदा निजलाई अभियोगदावीबाट सफाई दिने ठहर्न्याई शुरु रुपन्देही जिल्ला अदालतबाट मिति २०६८।८।१२ मा भएको फैसला मिलेको नदेखिँदा उल्टी हुन्छ। पिडिताको उमेर १६ भन्दा बढि देखिएकोले प्रतिवादी राजु यादवलाई मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ३ नं. बमोजिम ५ (पाँच) वर्ष कैदको सजाय हुने र निज प्रतिवादी राजु यादवबाट ऐ.महलको १० नं. बमोजिम पीडिताले क्षतिपूर्ति बापत रु.२०,०००।— (बीस हजार

रुपैयाँ) भराई पाउने ठहर्छ भनी पुनरावेदन अदालत बुटवलले मिति २०६९।०८।०५ मा गरेको फैसला।

प्रतिवादी उपर वर्ष १४ की पीडित कमला क्षेत्रीलाई जबरजस्ती करणी गरेकोले मुलुकी ऐन जबरजस्ती करणीको महलको १ र ३(३) नं. को कसूर अपराधमा सोही महलको ३(३) नं. अनुसार सजायको मागदावी रहेको छ। पीडितले आफ्नो जाहेरीमा उमेर उल्लेख गर्दा १६ वर्ष लेखाएको देखिएतापनि सो १६ वर्षको उमेर पार गरेको भन्ने देखिएको छैन। निज पीडितको जन्म दर्ताको प्रमाण पत्रबाट जन्म मिति २०५२।१२।७ भन्ने देखिँदा वारदात भएको मिति २०६७।६।३ गते सम्म निजको उमेर १६ वर्ष भन्दा कम रहेको स्पष्ट हुन्छ। पीडितले अदालतमा बकपत्र गर्दा १७ वर्ष लेखाएतापनि वारदात भएको ७/८ महिना पछि भएको बकपत्रमा उल्लिखित सो उमेरले वारदात समयमा यी पीडित १६ वर्ष पार गरेकी भनी अनुमान गर्न मिल्दैन। पीडितको वारदात हुँदाको समयमा १६ वर्ष भन्दा बढी उमेर रहेको भनी गरिएको उक्त फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा बदरभागी छ। मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ३(३) नं. मा चौध वर्ष वा सो भन्दा बढी १६ वर्ष सम्मको बालिकालाई जबरजस्ती करणी गरेमा ६ वर्षदेखि १० वर्ष सम्म कैदको सजाय हुने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। पुनरावेदन अदालतबाट पीडित वारदात समयमा १६ वर्ष भन्दा कम उमेरकी देखिँदा देखिँदै सो अनुसार सजाय नगरिएको फैसलामा उक्त कानूनको प्रयोग र पालनामा गम्भीर त्रुटि भएको देखिँदा उक्त फैसला उक्त हदसम्म बदरभागी छ। अतः प्रतिवादीलाई अभियोग मागदावी बमोजिम सजाय गर्नु पर्नेमा कम सजाय गर्ने गरी भएको फैसला सो हदसम्म बदर गरि अभियोग मागदावी बमोजिम सजाय गरीपाउँ भनी वादी नेपाल सरकारले यस अदालतमा गरेको पुनरावेदनपत्र।

पुनरावेदन अदालत बुटवलको फैसलामा चित्त बुझेन। घटना भएको समयमा म भारतको दिल्लीमा कामको सिलसिलामा गएको थिएँ। म उक्त समयमा नेपालमा नै नभएको हुँदा जाहेरवालीलाई जबरजस्ती करणी गर्ने कुरै आउँदैन। जाहेरवालीले अदालतमा उपस्थित भई प्रतिवादी राजु यादवले नै जबरजस्ती करणी गरेको हो भनी किटानी रूपमा भन्न सकेकी छैनन्। जाहेरवालीले प्रहरी कार्यालयमा दिएको जाहेरी आफूले लेखेको होइन र जाहेरी व्यहोरामा के लेखिएको थियो सो समेत नपढी सही गरिदिएको हुँ। प्रहरी कार्यालयमा डर लागि रहेको थियो भनी बकपत्र गरेबाट मैले अभियोगदावी बमोजिम कसूर गरेको छैन। तसर्थ मलाई

शुरु रुपन्देही जिल्ला अदालतले अभियोग दावीबाट सफाई दिने गरी भएको फैसला सदर गरी पाउँ भनी प्रतिवादी राजु यादवले यस अदालतमा गरेको पुनरावेदन पत्र।

नियमबमोजिम पेशी सूचीमा चढी निर्णयार्थ यस इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको पुनरावेदनपत्र सहितको मिसिल अध्ययन गरी निम्न अनुसारको वहस सुनियो।

पुनरावेदक वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट उपस्थित विद्वान उप-न्यायाधिवक्ता श्री बालकृष्ण वाग्लेले प्रतिवादी उपर किटानी जाहेरी छ। वारदात स्थलमा फुटेको चुरा भेटिएको छ। सो चुरालाई पीडितले सनाखत गरेकी छन्। vaginal swab मा sperm भेटिएको छ, जसबाट जबरजस्ती करणीको वारदात भएको कुरा पुष्टि भएको छ। वारदात हुँदा पीडितको उमेर १४ वर्षमात्र भएकोले निजलाई जबरजस्ती करणीको ३(३) नं. बमोजिम सजाय हुनुपर्छ भनी वहस प्रस्तुत गर्नुभयो।

पुनरावेदक प्रतिवादी राजु यादवका तर्फबाट अधिवक्ता श्री ईश्वरीप्रसाद भट्टराईले आफैले दिएको जाहेरी दरखास्तमा १६ वर्ष र अदालतमा १७ वर्ष उमेर लेखाएको व्यक्ति नाबालक होइनन्। उमेर पुगेकी महिलासँग सहमतिमा करणी भएको पनि हुन सक्तछ। पीडितको vaginal swab मा भेटिएको sperm प्रतिवादीकै हो भन्ने कुरा प्रमाणित भएको छैन। जाहेरवालीले अदालतमा बकपत्र गर्दा आफूलाई यी प्रतिवादीले जबरजस्ती करणी गरेको होइन भनी लेखाइ दिएको छन्। तसर्थ प्रतिवादीलाई सफाई दिने ठहर्‍याएको शुरु रुपन्देही जिल्ला अदालतको फैसला मिलेको हुँदा सदर गरी पाउँ भनी वहस प्रस्तुत गर्नुभयो।

उल्लिखित तथ्य एवं वहस जिकिर रहेको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक वादी तथा प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो, होइन र पुनरावेदन अदालत बुटवलको फैसला मिलेको छ, छैन भन्ने विषयमा निर्णय दिनु पर्ने देखियो।

यसमा प्रतिवादी राजु यादवले पीडित जाहेरवाली १४ वर्षकी नाम परिवर्तित कमला क्षेत्रीलाई जबरजस्ती करणी गरेकोले उक्त कार्य मुलुकी ऐन जबरजस्ती करणीको १ र ३(३) नं. को कसूर गरेकोले निजलाई जबरजस्ती करणीको ३(३) नं. बमोजिम सजाय गरी ऐ. को १० नं. बमोजिम प्रतिवादीबाट पीडितलाई क्षतिपूर्ति भराई पाउँ भन्ने अभियोगदावी भएको प्रस्तुत मुद्दामा शुरु रुपन्देही जिल्ला अदालतले प्रतिवादीलाई अभियोगदावीबाट सफाई दिने गरी फैसला भएको देखियो। उक्त फैसलामा चित्त नबुझाई वादी नेपाल सरकारले पुनरावेदन अदालत बुटवलमा पुनरावेदन गरेकोमा शुरुको फैसला उल्टी गरी प्रतिवादी राजु यादवलाई पाँच वर्ष

कैद र पीडितलाई क्षतिपूर्ति वापत रु. २०,०००।— भराई दिने गरी मिति २०६९।८।५ मा फैसला गरेको देखिन्छ। उक्त फैसलामा प्रतिवादी राजु यादवले अभियोगदावीबाट सफाई पाउनु पर्छ भनी र वादी नेपाल सरकारले प्रतिवादीलाई अभियोगदावी भन्दा कम कैदको सजाय गरेकोमा चित्त नबुझाई यस अदालतमा पुनरावेदन गरेको देखियो।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा, प्रस्तुत मुद्दामा मिति २०६७।६।३ गतेका दिन विहान ९.३० बजेको समयमा अरहरघारीमा दिसा गर्न गएको अवस्थामा प्रतिवादी राजु यादवले हँसिया देखाई हल्ला गरेमा मारिदिने धम्की दिई जबरजस्ती करणी गरेको भन्ने व्यहोराको सोही दिन जाहेरी दरखास्त परी प्रस्तुत मुद्दाको उठान भएको छ। अनुसन्धान तहकिकात हुँदा संकलित सबुद प्रमाणको आधारमा पीडित जाहेरवालीलाई प्रतिवादी राजु यादवले जबरजस्ती करणी गरेको पुष्टि भएको हुँदा प्रतिवादीउपर मुलुकी ऐन जबरजस्ती करणीको महलको ३(३) नं. बमोजिम सजायको मागदावी लिई अभियोगपत्र दायर भएको देखियो।

पीडित जाहेरवालीले वारदात भएको लगत्तै (सोही दिन) दिएको जाहेरी दरखास्तमा प्रतिवादी राजु यादवले आफूलाई जबरजस्ती करणी गरी भाग्यो भनी किटानी गरेकी छन्। जसको घरमा सहारा लिएर पीडित बस्ने गरेकी थिइन् सो घरकी अभिभावक कृष्णा थापाले मौकामा कागज गर्दा अरहरको जंगलमा दिसा गर्न गएकी कमला (पीडिताको परिवर्तित नाम) रुदै आइन्। उनले लगाएका कपडामा माटो लागेको थियो। चुरा फुटेका थिएँ। राजु यादवले डर धम्की देखाई जबरजस्ती करणी गरेर भाग्यो भन्दै थिइन् भनी लेखाएको पाइन्छ। वारदात स्थलमा भेटिएको फुटेको चुरा सनाखत गराउँदा पीडितले सो फुटेको चुरा आफ्नो भएको भनी सनाखत गरिदिएकी छन्। सरजमीनका प्रसाद यादव समेतका मानिसहरूले पनि प्रतिवादीले जबरजस्ती करणी गरेपछि भागेको कुरा लेखाई दिएका छन्। प्रतिवादी वारदातपछि भागी फरार रहेको कारणबाट निजको मौकामा बयान हुन सकेको देखिएन।

पीडितको शारीरिक परीक्षण गर्दा मेडिकल अधिकृतले गरिदिएको प्रतिवेदनमा This lady had penetrating sexual intercourse भनी राय व्यक्त गरेका छन्। पीडितको vaginal swab मा sperm भेटिएको छ। यी सबै तथ्यबाट जबरजस्ती करणीको वारदात भएको कुरा स्थापित भएको छ।

अब जाहेरवाली र मौकामा कागज गर्ने मानिसहरू अदालतमा आई बकपत्र गर्दा आफ्नो मौकाको भनाईको विपरीत हुने गरी बकपत्र गरेको देखियो। यस्तो अवस्थामा अनुसन्धानको

सिलसिलामा संकलन गरिएका कसूर भएको कुरालाई पुष्टि गर्ने सबुत प्रमाणको स्थिति के हुने हो भन्ने सम्बन्धमा हेर्नु पर्ने देखियो। पीडित जाहेरवालीले प्रतिवादीलाई अभियोगदावीबाट उन्मुक्ति दिने किसिमबाट निजले जबरजस्ती करणी गरेको कुरालाई इन्कार गर्न खोजेको देखिए पनि मौकाको जाहेरी आफैले दिएको र सो जाहेरी दरखास्तमा लागेको सहिछाप आफ्नै भएको कुरालाई स्वीकार गर्दै अदालतमा उपस्थित भई सवाल जवाफ ७ मा म डराइ राखेकी थिएँ, सहीगरी दिएँ भन्ने व्यहोरा लेखाएको पाइन्छ। जबरजस्ती करणी भएकै दिन जाहेरी दरखास्त दिएको पीडित जाहेरवालीले डराइ राखेकी थिएँ भनी उल्लेख गरेको व्यहोराले आफू उपर भएको हिंसाजन्य व्यवहारको कारणबाट निज प्रहरीसमक्ष पुग्दासम्म डराइ रहेको अवस्था रहेछ भनी मान्नु पर्ने हुन आउँछ। जाहेरवाला र मौकामा कागज गर्ने व्यक्तिहरुले अनुसन्धानको सिलसिलामा व्यक्त गरेको व्यहोरासँग विपरीत हुने गरी अदालतमा बकपत्र गरेको त्यस्तो बकपत्रको मान्यताका सम्बन्धमा ने.का.प. २०६६ अंक ६ पृष्ठ १०३८ नि.नं. ८१७९ जबरजस्ती करणीको मुद्दामा अन्य प्रमाणबाट कसूर गरेकोभन्ने पुष्टि भइरहेको अवस्थामा केवल पीडित तथा अनुसन्धान अधिकारी समक्ष कागज गर्ने व्यक्तिहरुले पहिला आफूले भनेको भनाइको विपरीत हुने गरी गरेको बकपत्रको आधारमा मात्र प्रतिवादीलाई सफाई दिदैँ जाने हो भने पीडित तथा अन्य व्यक्तिउपर अनुचित प्रभाव पार्न सक्ने र अपराधीहरुले कहिल्यै पनि सजाय पाउने अवस्था नआई दण्डहीनताको स्थिति सिर्जना भई अन्ततः समाज नै अराजकतातर्फ जाने भनी सिद्धान्त प्रतिपादन भएको परिप्रेक्ष्यमा प्रस्तुत मुद्दाका प्रतिवादीलाई सोही कारणबाट मात्र निर्दोष मान्न मिल्ने देखिएन।

मौकामा फरार रहेका प्रतिवादी राजु यादव शुरु अदालतमा उपस्थित भई बयान गर्दा आफू वारदात भएको भनिएको दिन भारतको दिल्लीमा थिएँ भनी अन्यत्र रहेको जिकिर लिएको भएतापनि आफू दिल्लीमा कहिले के प्रयोजनका लागि गएको हो भन्ने कुराको तथ्ययुक्त प्रमाण पेश गर्न सकेको पाइएन। यसरी तथ्ययुक्त प्रमाणबाट पुष्टि हुन नसकेको निजको भनाईलाई प्रमाणमा लिन मिल्ने देखिएन। प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा २७ मा प्रतिवादीले प्रमाण पुर्‍याउनु पर्ने भारः (१) प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम सजायमा कमी वा छुट हुने वा सजायबाट रिहाई पाउने कुनै कुराको जिकिर प्रतिवादीले लिएमा सो कुराको प्रमाण पुर्‍याउने भार निजको हुनेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ। यो कानूनी व्यवस्था बमोजिम प्रतिवादीले आफ्नो भनाईलाई तथ्ययुक्त प्रमाणबाट प्रमाणित गर्नुपर्नेमा सो गरेको नहुँदा निजको भनाईलाई मान्यता

दिन मिल्ने देखिएन। तसर्थ प्रतिवादीलाई जबरजस्ती करणीको अभियोगमा सजाय गर्ने गरी भएको पुनरावेदन अदालत बुटवलको फैसला मिलेको नै देखियो।

जहाँसम्म पीडितको उमेर १६ वर्ष भन्दा कम भएको हुँदा प्रतिवादी राजु यादवलाई मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको ३(३) नं. बमोजिम सजाय हुनु पर्दछ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिरको प्रश्न छ, पीडित जाहेरवाली घटनाको तत्कालपछि आफैले दिएको जाहेरी दरखास्तमा आफ्नो उमेर १६ वर्ष लेखाएकी र अदालतमा उपस्थित भै बकपत्र गर्दा निजले आफु १७ वर्ष लेखाएकी हुँदा उमेरका सम्बन्धमा निजको मौकाको भनाई र अदालतमा भएको भनाईमा समानता पाइएको अवस्थामा सो भनाइलाई अन्यथा मान्नु पर्ने देखिएन। निजको उमेर वारदात हुँदाका बखत १६ वर्ष भन्दा माथि नै भएको पाइएको हुँदा पीडिताको उमेरका सम्बन्धमा वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन। तसर्थ प्रतिवादीलाई मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको ३(४) नं. मा भएको कानूनी व्यवस्था बमोजिम पाँच वर्ष कैद र सोही महलको १० नं. बमोजिम प्रतिवादीबाट पीडितलाई रु. २०,०००।— (बीस हजार रुपैयाँ) क्षतिपूर्ति भराउने गरी भएको पुनरावेदन अदालत बुटवलबाट भएको फैसला मनासिव नै देखियो।

अतः उल्लिखित व्यवस्था, नजिर र तथ्यबाट प्रतिवादी राजु यादवलाई अभियोगदावीबाट सफाई दिने ठहर्‍याई शुरू रुपन्देही जिल्ला अदालतबाट मिति २०६८।८।१२ मा भएको फैसला उल्टी गरी मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ३ नं. को देहाय ४ बमोजिम ५ (पाँच) वर्ष कैदको सजाय हुने र निज प्रतिवादी राजु यादवबाट ऐ.को १० नं. बमोजिम पीडितले क्षतिपूर्ति बापत रु. २०,०००।— (बीस हजार रुपैयाँ) भराई पाउने ठहराई मिति २०६९।०८।०५ मा भएको फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। वादी नेपाल सरकारको तथा प्रतिवादी राजु यादवको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन।

साथै प्रस्तुत मुद्दाकी पीडित परिवर्तित नाम कमला क्षेत्रीले प्रतिवादी राजु यादवबाट भराई पाउने ठहर भएको रु. २०,०००।— (बीस हजार रुपैयाँ) क्षतिपूर्तिको रकम मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको १०ग नं. बमोजिम नेपाल सरकार महिला तथा बालबालिका कार्यालय रुपन्देहीबाट तत्काल उपलब्ध गराई सो रकम प्रतिवादीबाट सरकारी विगो सरह असुलउपर गर्नु। अरुमा तपसील बमोजिम गर्नु।

तपसिल

१. पुनरावेदन अदालत बुटवलको फैसलाको तपसिल खण्डमा पीडितलाई प्रतिवादीराजु यादवबाट रु. २०,०००।- (बीस हजार रुपैयाँ) क्षतिपूर्ति स्वरूप भराई दिने गरी लगत कसिएकोमा माथि ठहर खण्डमा लेखिएबमोजिम पीडितले नेपाल सरकार महिला तथा बालबालिका कार्यालय रुपन्देही कार्यालयबाट सो क्षतिपूर्तिको रकम पाउने ठहर भएकोले उक्त क्षतिपूर्तिको रकम रु. २०,०००। (बीस हजार रुपैयाँ) नेपाल सरकार महिला तथा बालबालिका कार्यालय रुपन्देहीबाट पीडित परिवर्तित नाम कमला क्षेत्रीलाई तत्काल उपलब्ध गराउनु र सो रकम प्रतिवादी राजु यादवबाट सरकारी विगो सरह असुलउपर गर्ने गरी लगत राख्नु भनी सुरु रुपन्देही जिल्ला अदालतमा लेखी पठाउनु१
२. फैसलाको प्रमाणित प्रतिलिपिसहित फैसलाको जानकारी महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय र फैसलाबमोजिम पीडितलाई क्षतिपूर्तिको रकम उपलब्ध गराउनको लागि महिला तथा बालबालिका कार्यालय रुपन्देहीलाई जानकारी दिनु२
३. प्रतिवादी राजु यादवलाई पाँच वर्ष कैद हुने ठहरी पुनरावेदन अदालत बुटवलबाट भएको फैसला सदर हुने ठहरी फैसला भएकोले निजले यस अदालतमा पुनरावेदन दर्ता गर्न अ.ब. १९४ नं. बमोजिम कोइली अहिरनी नाम दर्ताको जिल्ला रुपन्देही, गा.वि.स. सूर्यपुरा वडा नं. ८ को कि.नं. ८७० को क्षेत्रफल ०-२-११-० को जग्गा जेथाजमानत राखी पुनरावेदन दर्ता गरेको देखिँदा निज प्रतिवादीलाई लागेको कैद असुल उपर भएपछि जेथाजमानत राखेको जग्गा फुकुवा गरिदिनु भनी सम्बन्धित मालपोत कार्यालयमा लेखी पठाई दिनु३
४. प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार गरी बुझाई दिनु४

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलाश अधिकृत (उपसचिव): प्रेम खड्का

कम्प्युटर टाईप गर्ने : चन्दनकुमार मण्डल

इति सम्बत् २०७२ साल भाद्र महिना २१ गते रोज २ शुभम् ।